

יום ב', 15 בפברואר: יום עצוב לישראל, יום חשוב לשלטון החוק

לראשונה: ראש ממשלה הולך לכלא

בשבוע הבא יינעלו שערי כלא מעשיהו מאחורי גבו של אהוד אולמרט, שיתחיל לרצות את עונשו ■ במעשיהו כבר הושלמו ההכנות לקלוט את מי שהיה על הפיסגה – והתגלגל לתהום ■ איך יסתגל מי שכל העוצמה היתה בידיו לחיי היום־יום החדשים? ■ מה מצפה לו בכלא, ומי יחלוק עימו את אגף 10 החדש, המיועד לאסירים וי.איי.פי? ■ והלקח: כולם שווים בפני החוק, ולכל חטא – בסוף מגיע העונש ■ **איציק סבן, עדנה אדטו** | עמ' 06-07

כאחרון האסירים

ביום שני, כשתיסגר מאחוריו דלת הברזל של כלא מעשיהו, תיפתח תקופה חדשה בחייו של אהוד אולמרט ■ במקום מאבטחי שב"כ ישגיוח עליו סוהרי שב"ס, החליפות היפות יומרו במדים כתומים, והסיגרים יוחלפו בסיגריות בקנטינה ■ מומחים: "הימים הראשונים יהיו קשים מנשוא, ואם מישהו חושב שאולמרט יזכה לפריבילגיות – הוא טועה" ■ "ישראל השבוע" מציג: זו המציאות שמחכה לראש הממשלה לשעבר בתאו באגף 10 ■ מבט מאחורי הסורגים

איציק סבן

ריקת דלת הברזל של כלא מעשיהו, ביום שני הקרוב, תביא לסיומה דרמה משפטית ארוכת שנים. דרמה שבמרכזה עומד מי שכהן כראש ממשלה בישראל, והועמד לדין בגין עבירות שוחד ושיבוש מהלכי משפט.

כשהדלת הזו תיסגר, תיפתח תקופה חדשה בחייו של אהוד אולמרט, שכהן כראש הממשלה בשנים 2006–2009 מטעם מפלגת קדימה. אולמרט, ששימש גם שר בממשלות ישראל וראש עיריית ירושלים, יהפוך באחת לאסיר מן המניין, שווה בין שווים לצד 24 אלף אסירים ועצורים במיניסטר ישראל.

לקראת השעה 10:00, שבה נקבע כי עליו להתייצב בשערי הכלא, ייפרד אולמרט ממאבטחי שב"כ שליוו אותו לאורך השנים ויימסר לסוהרי שב"ס. כשדלת הברזל תינעל מאחוריו, יעבור אולי מרט תהליך של זיהוי ראשוני, כמו כל אסיר. הוא יידרש לבדיקה ולחיפוש בחפציו ועל גופו – ולאחר מכן יוכל לתאו שבאגף 10 בכלא מעשיהו, אגף שימשש לו בית למשך שנה ושבעה חודשים. הוא יהפוך אז, בעל כורחו, לשכנם של שני אסירים "ידוענים": הראשון הוא נשיא המדינה לשעבר משה קצב, שהורשע באונס ומרצה שבע שנות מאסר באגף התורני במעשיהו. השני – השופט לשעבר דן כהן, המרצה שש שנות מאסר בכלא ניצן הסמוך לאחר שהורשע בשוחד, מירמה והפרת אמונים. בשל העובדה שאגף 10 נחשב אגף סגור, שחיי האסירים מתנהלים רק בתוכו, הסיכוי של אולמרט לפגוש את השניים קלוש עד בלתי אפשרי.

את תקופת מאסרו יעביר אולמרט עם שאר נאצי שמי הולילנד: אורי שטרית, לשעבר מהנדס עיריית ירושלים שהורשע במתן שוחד ונשלח לשבע שנות מאסר; מאיר רבין, שכונה "המאכער" בפרי

שה ונשלח לחמש שנות מאסר וחצי; יום הולילנד אביגדור קלנר, שנשלח לשנתיים מאסר; אליעזר שמחוף, לשעבר בכיר בעיריית ירושלים שנשלח למאסר של שנה וחצי; ודני דנקנר, שהורשע במתן שוחד ונשלח לשנתיים מאסר. היחיד שסירב לשהות באותו אגף עם חבורת הולילנד הוא יום הולילנד, הלל צ'דני: הוא נשלח ל-26 חודשי מאסר, שאותם יעביר בכלא חרמון לצד ראש עיריית בת ים לשעבר, שלומי לחיאני.

"בגדול", אומרת גונדר משנה בדימוס ו"ר אילי גולדברג, קרימינולוגית ומרצה במכללת בית ברל, "יש נטייה לחשוב שאסירי צווארון לבן עוברים טראומה בכניסתם לכלא, שתהליך ההסתגלות שלהם קשה ומורכב יותר מזה של עבריינים אחרים. הציבור חושב שאם אדם נופל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, עברו זה בבחינת ריסק נורא ואיום. מתברר שזה הפוך: יכולת ההסתגלות של אנשים כאלה לחיים בכלא טובה יותר משל אסירי רים רגילים".

מדוע?

"האנשים האלה באים ממסגרות חזקות. הם שירתו בצבא, למדו בבית ספר ובאוניברסיטה, ניהלו ארגוני נים ויודעים מה זה סדר ומשמעת. יש להם משמעת עצמית. הם גם עוברים הליך מיון ויודעים בדיוק לקראת מה הם הולכים, כך שזה חוסך להם מחשבות, התלבטויות ותהיות. הם מסתכלים ימינה ושמאלה, מתחילים לקלוט מה מציעים להם, מה האופציות שעומדות לפניהם כאסירים. הם מחלקים את זמנם ויודעים להתנהל בכלא בצורה עניינית ופרקטית, דוגמת כתיבת ספרים, למידה וכו'".

אבל גולדברג, שכקצינת שב"ס ניהלה כמה בתי סוהר, מודה שבפועל הימים הראשונים קשים מנשוא. "אדם שהיה ראש ממשלה ייכנס לכלא ופתאום יתחיל לקבל הוראות כמו כל אסיר – זה יהיה עבורו בבחינת שינוי דרמטי", היא אומרת, "זה עולם חדש שבו הוא יצטרך לאמץ סדר יום לא רגיל, החל מליקום ולעמוד ליד המיטה לספירת בוקר. סדר היום בכלא מתקדם מספירה לספירה, והתהליך הזה אמור ליצור אצל אנשים כאלה תחושת עלבון, שגורמת לקושי ולנפילה".

"עצם הכליאה בבית סוהר יש בה משום אובדן חירות", מוסיף גונדר בדימוס אייל גובר, לשעבר בר ראש אגף האסיר בשב"ס, "לאובדן חירות זה מתווספות ההגבלות בתוך המוסד. אולמרט יחיה בשנה ושבעה חודשים הקרובים במרחב מחיה קטן בתאו, ויחולו עליו מגבלות. הוא לא יוכל לעשות מה שהוא רוצה. סממני הסטטוס הייחודיים שלו יוסרו, הסוהרים יצפו בכל צעד שלו והוא יצטרך לעמוד בתקנות ובמשמעת. כל סוהר שאתמול הוא לא ראה ממטר יתחיל לתת לו הוראות, וגם הספירה – הזמן שבו שב"ס מזכיר לאסירים בידו מי הכות, כשצריך לעמוד ליד המיטה וקוראים בשמך – היא חוויה לא נעימה למי שלא רגיל לחיים הללו. לכל זה מצטיי רפת בעיה של בדידות וניתוק ביומיום מהחברים ומהמשפחה, שיוצרת תסכול אצל כל אסיר – בוודאי אצל מי שהיה ראש ממשלה ונחשב נהנתן. אוכל רע לא יהיה לו, אבל עדיין זה אוכל שדומה למה שהוא אכל בבית הספר".

"שיאמר אמת כבר מההתחלה"

בימים האחרונים סיים שירות בתי הסוהר את השיפוץ שנערך באגף 10 בבית סוהר מעשיהו ברמלה. אגף זה מיועד לכליאת אסירים, שמשקולותם שונים קיים קושי בהשמתם לצד אסירים מכלל האוכלוסייה. הוא כולל שישה תאים, שכל אחד מהם מכיל שלוש מיטות, מקלחת ושירותים, ארון ליצוד, שולחן, כיסאות וטלוויזיה.

אנשים שביקרו בו מעידים שמדובר במקום נעים, ככל שאפשר לומר זאת על אגף בבית סוהר. אולי מרט יוכל להסתובב בו בלבוש אזרחי, ואת שיחות הטלפון הוא ושותפיו לאגף יבצעו מטלפונים צייבוריים שהותקנו במסדרון האגף, הכולל גם כיתה ללימוד ומועדון. את מבקריו יקבל אולמרט בחדר

גונדר בדימוס אייל גובר: "כל סוהר שאתמול אולמרט לא ראה ממטר יתחיל לתת לו הוראות. לכל זה מצטרפים הבדידות והניתוק, שמתסכלים כל אסיר – בוודאי מי שהיה רה"מ ונחשב נהנתן. יהיו לו מיטה כמו בטירונות ושירותים כמו בצבא"

יישב בכלא לצד
שאר מורשעי
הולילנד. אולמרט
צילום: דודי זעקין

ביקורים בתוך האגף, ומפגשיו עם עורכי דינו ית-
קיימו בחדרים שהוסבו למטרה זו. האגף מכיל גם
בית כנסת וספרייה.

כמי שמקפיד להישאר בכושר, מחכה לראש
הממשלה לשעבר ציוד ספורט שאיתו יוכל להת-
עמל. במקום לרוץ, הוא יוכל לצאת להליכה בחצר
הלא גדולה של האגף ולאכול עם שאר האסירים
בחדר האוכל המשותף.

ראש הממשלה לשעבר, שידוע בחיבתו לסיגרים,
לעטים ולחליפות, יוכל להביא איתו לתא פריי-
טים בסיסיים בלבד. בין השאר, הוא רשאי לקחת
עימו ארבעה זוגות לבנים, ארבעה זוגות גרביים,
שתי מגבות, שתי אימוניות ללא בטנה וללא כובע,
שמיכה וציפה, שני מכנסי ספורט ללא בטנה, שני
סדינים, ציפה לכרית, אביזרי היגיינה ועד 1,500
שקלים במוזמן. אלו יועברו לחשבון פיקדון, ובעד
זרתם יוכל לרכוש סיגריות ומוצרי מזון בסיסיים
בקנטינת הכלא. בכל חודש יוכלו בני משפחתו
להפקיד עבורו את הסכום באמצעות בנק הדואר.

אכלוסו של אגף 10 החל ביום ראשון השבוע. נכון
לעכשיו שוהים בו ארבעה אסירים, ותפוסתו המלאה
עומדת על 18 אנשים. אולמרט, ככל הנראה, יוגדר
כאסיר רמה ג', וככזה יהיה זכאי לצאת לחופשות
בזמן ולקבל ביקורים בתנאים טובים מאחרים שיהיו
פתוחים – כלומר, ללא מחיצה.

"מבחינת שב"ס מדובר באתגר", אמר גונדר כדי
מוס גובר, "מצד אחד, צריכים לייצר ביטחון למי

שהיה ראש ממשלה ואוצר במוחו סודות מדינה
כמוסים – בין השאר כי קיים לגביו איום לכאורה
של ניסיון להוציא מירע, חיסול חשבונות וכיוצא
בזה. הרי אתה לא יודע איזה מטורף יכול לפגוש
אותו, מצד אחד, מבחינתו יש פחות סיכון של
בריחה. הסיכון היחיד שמביאים בחשבון אצל
אדם במעמדו זה החשש לאוברנות: אם למישהו
נרמה שזו פריבילגיה להיכנס לאגף הזה – זו
לא. בסוף אולמרט ימצא את עצמו בחדר מסכן,
עם מיטה מסכנה, שכמותה היתה לו בטיירות,
ועם שירותים כמו בצבא. כל אחד יכול לדמיין
מה עובר על כל אדם כשהוא נמצא בתא שדלת
האמבטיה שבתוכו פתוחה מלמעלה וגם מלמטה.
זה לא הכי נעים, כלשון המעטה, בטח למי שהיה
ראש ממשלה".

כפי שנעשה גם במקרה של משה קצב, בשל
החשש לאוברנות יוצמד לאולמרט אסיר ותיק כדי
להקל את הסתגלותו לכלא. "המלצתי עבורו היא
להגיד את האמת", ממשיך גונדר בדימוס גובר,
"אם אין בליבו נטייה אוברנית, עדיף לומר זאת
כבר בכניסה. לא כדאי לו להיכנס לקטגוריה של
אסיר מפוקח, זה לא משאיר מילימטר של פרטיות".
**האם נכון לכלוא אותו לצד שאר מורשעי
הולילנד?**

"זה פתרון טוב מצד המערכת. ברור שלא מדרר
בר באנשים שיפגעו בביטחון המדינה או באנשים
שדוקרים. אמנם יש ביניהם סכסוכים עסקיים,

אבל הם לא עבריינים בהיבט של סכינאות. כמה
זה טוב להם, עם כל המטענים שבתוכם כל אחד
מהם סוחב בנוגע לשני? זו כבר שאלה אחרת,
שאת התשובה לגביה הם יודעים".

**האם העובדה שמדובר בראש ממשלה לשי-
עבר עלולה להרתיע סוהרים?**

"בשנים האחרונות שירות בתי הסוהר צבר ני-
סיון בטיפול בעבריינים בכירים ובעבריינים בעלי
ייחוס כלכלי ופוליטי. הוא התעסק עם שר פנים,
שר אוצר, שר אנרגיה ותשתיות, חברי כנסת,
ראשי עיר, טייקונים פיננסיים וראשי משפחות
פשע. מבחינה זו, אין לסוהרים בעיה לנטרל את
הייחוס של אותם אנשים. אני מעריך שההחלטות,
אם יהיו, יתקבלו במשותף בדרג בכיר. בשביל לני-
טרל בעיות והשפעה, ימונו צוותים שיהיו אמונים
על קבלת ההחלטות".

**האם האדם שמגיע מבחוזי יבול להשפיע על
מה שנעשה בין כותלי הכלא?**

"תלוי מאוד איך האדם מתנהג. יש כאלה שמי
תנהגים למופת, ולמרות מה שהם היו טרם כניסת
תם לכלא, הם רוצים לקבל מה שכל אסיר מקבל.
הירשזון, למשל, היה כזה. יש אחרים שרוצים
להוציא כמה שיותר, ומפעילים לחצים וקשרים
פוליטיים. היו מקרים שאסירים הפעילו בחוץ
מערכת שלמה כדי ללחוץ על שב"ס ולזכות בעוד
ועוד ביקורים, בביקורים ממושכים, בחופשות
לפני הזמן וכיוצא בזה". ■